

SANTA MARIA KATEDRALA FUNDAZIOA

OBRA NABARMENENEN KRONOLOGIA

1999

- Estalkien konpontzeko premiazko obrak eta kolapso arriskuan dauden aldeen behin behineko egonkortzea. Hego-transeptuaren adarrean andamioa eta nabeetan aldiz, altzairuzko trabes-eskorak erabiliz
- Plan Gidatzailearen aurkezpena, Katedrala, erronda pasabidea, triforioa eta dorrearen eszenografiko-argitazpena eta erakusketaren muntaketa
- Aiztogile kaletik sarbideen moldatzea, sarrera, atondoa eta eskailera, Sakristiaren egitura sendotzea eta indusketaren gaineko andamio-pasabideen bidezko bisiti-sistema.
- Plan Gidatzaileak agindutakoari jarraituz, egiturarentzako monitorizazio sistemaren handitze eta hobekuntza.

2000

- Arkitektura aurreproiektuaren lehenengo krokisak, plan zuzentzailearen garapena.
- Aurretiko obren eta premiazko obren proiektua.
- Lehen egokitze-lanak Aiztogile kaleko 95. zenbakian.
- Katedral inguruko obrak: obrako patioa Santa Maria kantoian.
- Arkupea zaharberritzeko lanen hasiera: aldamiok ipintzea.
- Ondasun higigarriak zaharberritzea: koadroak eta irudiak eramatea eta lekualdatzea.
- Ikerketak eta azterketak: hezetasunen kontrola murruetan.

2001

- Arkitektura aurreproiektu orokorraren lehenengo bertsioa.
- Zurkaitzak eta nabeetako behin-behineko indargarriak exekutatzeko eta eraikitzeko proiektua (1. fasea).
- Bisitariak Hartzeko Zentroa (bolatoki zaharra) egokitzeko lanak eta proiektua.
- Aiztogile kaleko eraikinak zaharberritzeko lanak: Santa Maria Katedrala Fundazioaren bulegoak.
- Mantentze-lanak: estalki arteak, ingurabideko pasabidea eta abar.
- Monitorizazio sistema eguneratzea eta mantentzea.
- Arkupeko polikromiak ikertzeko eta zaharberritzeko proiektua: sarbide publikoa egiteko aldamiu osagarriak jartzea, ekiokak eta behin-behineko argitapena ezartzea.
- Ondasun higigarriak zaharberritzea: margolanak eta erretaulak.
- Ikerketak eta azterketak: hiru dimentsiotako fotogrametria berrikustea, morteroen azterketa petrologikoa, material arkeologikoaren analisisa (karbono-14).

2002

- Exekuzio proiektua eta dorrea eta arkupea zaharberritzeko lanen hasiera.
- Nabean eta transeptuan zurkaitzak eta behin-behineko indargarriak eraikitzea (2. fasea).
- Zutabeak, pasabideak eta sarbiderako eskailerak ukondotzea (jarraipena).
- Barneko zurkaitz laguntzaileak: gurutzadura eta ataria, iparraldeko transeptuko izkinak eta hegoaldeko transeptuko gangen zinbriak zurkaiztea.
- Zaharberritze-lanak Aiztogile kaleko eraikinetan:
- Santa Maria Katedrala Fundazioaren bulegoak.
- Bisitaria Hartzeko Zentroaren (lehengo bolalekuaren) egokitzapena (jarraipena).
- Instalazioak: segurtasun sistemak eta suteen aurkako sistemak.
- Arkupeko polikromiak aztertze eta zaharberritzeko proiektua: polikromien elkarrekotasunen azterketa (hasiera), gainazalen prestaketa, parametroen garbiketa.
- Ondasun higigarriak zaharberritzea: margolanak (jarraipena) eta arkeologia piezak.
- Ikerketak eta azterketak: kanpaiak eta dorreko harrian dauden patologia zaharberritzeko azterketa.

2003

- Premiazko proiektua eta nabe nagusiko zutabeak sendotzeko obren hasiera.
- Santa Maria plazako behin-behineko estalkia eraikitze exekuzio proiektua eta horren hasiera.
- Nabean eta transeptuan zurkaitzak eta behin-behineko indargarriak eraikitze obrak (jarraipena).
- Dorrea eta arkupea zaharberritzeko obrak.
- Aiztogile kaleko eraikinak birgaitzeko obrak (jarraipena): bulegoak eta abar.
- Instalazioak: monitorizazio sistema, suteak hautemateko sistema eta tximistorratzen sistema eguneratzea eta mantentzea.
- Arkupeko polikromiak ikertze eta zaharberritzeko proiektua: 1. eta 2. faseen garapena.
- Ondasun higigarriak zaharberritzea: margolanak (jarraipena), sakristiako altzariak eta arkeologia piezak (jarraipena).
- Ikerketak eta azterketak: lan artistikoen inbentarioa eta fitxak, beirategiak berrikustea, barneko gainazaletako akaberen azterketa.

2004

- Dorrea eta Burulleria plaza argiztatzeko exekuzio proiektua.
- Obrako instalazio elektrikoaren proiektua.
- Santo Kristo kaperaren azpian, apezpikuentzako hilobi-kriptaren oinarritzeko proiektua.
- Santa Maria plazako behin-behineko estalkia eraikitze obrak (jarraipena).
- Nabean eta transeptuan zurkaitzak eta behin-behineko indargarriak eraikitze obrak (jarraipena).
- Erdiko nabeko zutabeak sendotzeko obrak (jarraipena).
- Dorrea eta arkupea zaharberritzeko obrak: dorrearen kanpoko andamioaren jazarpena

(jarraipena).

- Zaharberitze-lanak Aiztogile kaleko eraikinetan: Santa Maria Katedrala Fundazioaren bulegoak, girolara iristeko tunela eta abar.
- Arkupeko polikromiak ikertzeko eta zaharberitzeko proiektua: 2. fasearen garapena (jarraipena).
- Ondasun higigarriak zaharberitzea: margolanak (Gaspar de Crayer margolariaren 'Eraistea' (jarraipena), Carreño Mirandaren 'Sortze Garbia'), San Markoren erretaula eta sakristiako altzariak (jarraipena).
- Ikerketak eta azterketak: sakristiako polikromiak, katedralaren harrizko oinarria sendotzea, lan artistikoaren inbentarioa eta fitxak (jarraipena), ehunak zaharberitzea.

2005

- Arkitektura aurreproiektu orokorra: aurrerapena.
- Santa Maria plazako behin-behineko estalkia eraikitzeke obrak (jarraipena): altzairuzko egituraren fabrikazioa, indusketetarako bisiten eremua prestatzea.
- Erdiko nabeko zutabeak sendotzeko obrak (jarraipena).
- Dorrea eta arkupea zaharberitzeko obrak (jarraipena): fabrikak barrutik sendotzea eta arkupeko gangen arkugaina egonkortzea.
- Birgaitze-lanak Aiztogile kaleko eraikinetan: hargintza-lanak 95. zenbakian, bisitak sartzeko aretoaren argiztapena, premiazko lanak katedralari eta parrokiari atxikitako eraikinetan.
- Arkeologia hondarrak museo bihurtzea Burulleria plazan.
- Arkupeko polikromiak ikertzeko eta zaharberitzeko proiektua: 3. fasearen garapena (jarraipena).
- Ondasun higigarriak zaharberitzea: sakristiako funtsak.
- Ikerketak eta azterketak: lan artistikoaren inbentarioa eta fitxak (jarraipena).
- Aiztogile kaleko (87-89-91-93-95-97 zk) eraikinen eta fatxada orokorren jasotze planimetrikoa.

2006

- Arkitektura aurreproiektu orokorraren azken erredakzioa.
- Santo Kristo kaperaren azpian, apezpikuentzako hilobi-kripta exekutatzeko proiektua.
- Santa Maria plazako behin-behineko estalkia eraikitzeke obrak (jarraipena): altzairuzko egituraren azken muntaia eta indusketetarako bisiten eremua prestatzea.
- Zurkaitzak eta nabeko eta transeptuko behin-behineko indargarriak eraikitzeke lanak (jarraipena): nabeetako zutabeak ukondotzea eta zaharberitze-lanak bisitentzako pasabideetan.
- Nabeetako zutabeen oinarriak sendotzea: fabrikak eratzea eta hargintza (jarraipena), metalezko egitura laguntzailea eraikitzea.
- Zaharberitze-lanak dorrean eta arkupean (jarraipena): aurretiko eraisketa eta lanak, injekzioak zimendatzeetan, murrak tinkatzea, fabriken azaleko tratamendua, brontzeko

arotzeriak, gangak zaharberritzea.

- Santo Kristo kaperaren azpian, hilobi-kripta eraikitzeako obrak: fabrikak zaharberritzea, hargintza eta igeltserotza.
- Birgaitze-lanak Aiztogile kaleko eraikinetan: hobiko baranda babesgarria, saneamendua eta zurkaitzak 85. zenbakian.
- Burulleria plazako arkeologia hondarrak museo bihurtzea: estalki egitura jartzea (jarraipena).
- Dorreko eta katedral inguruko argiztapena (jarraipena): obra zibila, indusketa eta zimenduak, farolak eta euskarriak eraikitzea, argiztapen ekipoak, instalazio elektrikoak dorrean eta Burulleria plazan.
- Arkupeko polikromiak ikertzeko eta zaharberritzeko proiektua: 4. fasearen garapena (jarraipena).
- Ondasun higigarriak zaharberritzea: margolanak eta sakristiako kupulako tondoak lekualdatzea.
- Ikerketak eta azterketak: lan artistikoen inbentarioa eta fitxak (jarraipena),
- zilargintzaren eta metalaren azterketa.

2007

- Nabeak zaharberritzeko-lanen proiektua eta horren hasiera: zimenduak eta solairuak.
- Zurkaitzak eta nabeko eta transeptuko indargarriak eraikitzeako obrak (jarraipena), bisitentzako pasabideak eta transeptuaren aldeko zutabeak ukondotzea.
- Dorrea eta arkupea zaharberritzeko lanak (jarraipena): kapitela eta dorrearen gorputz oktagonala zaharberritzea.
- Santo Kristo kaperaren azpiko hilobi-kripta eraikitzeako obrak: fabrikak zaharberritzea, hargintza eta igeltserotza (jarraipena).
- Sakristia zaharberritzea: kupula sendotu aurretiko obrak.
- Arkeologia hondarrak museo bihurtzea Burulleria plazan (jarraipena): adreiluzko hormatxoak altxatzea, harmailak eraikitzea.
- Dorreko eta katedral inguruko argiztapena (obra amaiera).
- Katedrala mantentzeko lanak: aldare nagusiko morteroak txikitzea, teilatua eta estalkiak konpontzea, zorroten zaharrak kentzea eta abar.
- Arkupeko polikromiak ikertzeko eta zaharberritzeko proiektua: 5. fasearen garapena (jarraipena), gangak eta arkubarnerak ostikoen artean.
- Ondasun higigarriak zaharberritzea: sakristiako altzariak zaharberritzea (tiradera-altzariak, bizkarraldea) (jarraipena), ehunak zaharberritzea, arkeologia piezak zaharberritzea (Iñiguez familiaren hilobia).
- Ikerketak eta azterketak: lan artistikoaren inbentarioa eta fitxak (jarraipena).

2008

- Nabeak zaharberritzeko lanak (jarraipena): zutabeen zimenduak sendotzea, lurzorua eraikitzea (1. fasea).
- Kapitela, alaka eta dorrearen gorputz oktagonala zaharberritzeko lanak (jarraipena): hargintza, egurrezko egitura, arbela, forjaketa eta abar.
- Santo Kristo kaperaren azpiko hilobi-kripta eraikitzeke lanak.
- Mendebaldeko arkupea zaharberritzeko lanen amaiera.
- Sakristiako kupula sendotzeko lanak.
- Zaharberritze-lanak Aiztogile kaleko eraikinetan (jarraipena):
- premiazko obrak 85., 87., 89., 91. eta 93. zenbakietan.
- Bisitaria Hartzeko Zentroa egokitzeko obrak (jarraipena): tentsio baxuko instalazio elektrikoak, laguntzaileak eta teilatuaren konponketa.
- Arkupeko polikromiak ikertzeko eta zaharberritzeko proiektuaren amaiera.
- Ondasun higigarriak zaharberritzea: sakristiako altzariak zaharberritzea (tiradera-altzariak, bizkaraldeak, ispiluak, erlojua, tondoak, lanpara, harmoniuma, erlikia-ontzia, kanta-liburua, eskultura polikromatuak, meza-liburuak), ehun multzoko piezak zaharberritzea, arkeologia piezak zaharberritzea (hilobiratzeko ehundurak), Etzanda dagoen Kristo zaharberritzea.
- Ikerketak eta azterketak: lan artistikoen inbentarioa eta fitxak (jarraipena).

2009

- Burualdeko alde ezegonkorak sendotzeko exekuzio proiektua.
- Sakristiaren kanpoaldea eta kapitulu-gelako eremua zaharberritzeko exekuzio proiektua.
- Nabeak zaharberritzeko obrak (jarraipena): zimenduetan eraztun indargarriak eraikitzea, injekzioak zimendatzeetan eta egurrezko solairuak eraikitzea (1. fasea).
- Kapitela, alaka eta dorrearen gorputz oktagonala zaharberritzeko obrak (jarraipena): bukaera, kanpai-gorputzaren zoladura berria, kanpoko fabrikak eta abar.
- Santo Kristo kaperaren azpiko hilobi-kriptara sartzeko obrak: sarbiderako eskailerak eta kare-lisaketa murruetan.
- Birgaitze-lanak inguruko eraikinetan: fundazioko dendarako lokala birgaitzea, egokitzapen-lanak Bisitaria Hartzeko Zentroan.
- Birgaitze-lanak Aiztogile kaleko eraikinetan (jarraipena): premiazko obrak 85., 87., 91. eta 93. zenbakietan.
- Sakristiako ondasun higigarriak zaharberritzea: jaiotza, kantu-liburuak, meza-liburuak eta guadameziak.
- Ikerketak eta azterketak: lan artistikoen inbentarioa eta fitxak (jarraipena), katedraleko beirategiak katalogatzea.

2010

- Dorrea zaharberritzea: barneko egurrezko solairuak eta eskailerak zaharberritzea, harrizko gainazalak zaharberritzea eta fatxadako harri-hormen aurrealdea babestea.
- Kapitulu-espazioak zaharberritzea: kapitulu-gela, kalonjeen jantzigela eta bulegoak eta lan

egiteko eremuak egokitzea, estalkiak konpontzea, egurrezko egiturak moldatzea eta berritzea.

- Burualdeko alde ezegonkorak sendotzea (jarraipena): gurutzadurako eta presbiterioko zutabeetako zimenduak eta murrak egonkortzea, barnekoa trinkotzea kare hidrauliko naturaleko injekzioaren bidez eta hegoaldeko transeptuko gangetako hiru arkuak berrezartzea.
- Sarbideak berreraikitzea Santa Maria kantoitik: dagoen hargintzaren antzeko hareharrizko hargintzarekin lotura duten bi dorre eraikitzea.
- Dorrearen barneko sarbideak eraikitzea: dorrean, barneko komunikaziorako elementu komun bi eraikitzen hastea.
- Burualdeko kriptak eta solairuak (hasiera): katedraleko burualdeko solairua berreraikitzeko obren hasiera, pasabide sistema bat eraikitzea kriptan, altuera ertainean, bai eta kriptaren sarbideak egitea ere.
- Amaitu dira Santa Maria katedrala egonkortzeko lanak, eta kendu egin dira gangak ikustea eragozten zuten 70 tona altzairu eta aldamiotako 20 m³ egur.

2011

- Santa Maria kantoitiko sarbideak eraikitzea: dagoen hargintzaren antzeko hareharrizko hargintzarekin lotura duten bi dorre eraikitzea. Bi igogailu daude barruan, eraikinaren irisgarritasuna hobetuz horrela.
- Burualdeko alde ezegonkorak sendotzea (jarraipena): Transeptuko kaperetan, kriptako girolan eta burualdeko arkuetan hargintza-gangak exekutatzeko.
- Dorrearen kapitela eta gorputz oktagonala zaharberritzea: kanpoaldeko akabera, beruneztatua kanpoko terrazetan.
- Dorreko barneko sarbideak eraikitzea: arkupeko parpain-arkuen gainean zeharkako bi harlangaitz-horma, helize formako hiru tarte ditu eskailerak eta kanpaien gorputzeraino garamatzen igogailu panoramikoak.
- Aterperako obren hasiera, Aiztogile kaleko 87., 89. eta 91. zenbakietan.
- Burualdeko kriptak eta solairuak (jarraipena): zutabeak beraien artean lotzeko arkuak eraikitzea zimenduen buruan. "T" alderantzizkatuaren forma duten dobela-arku horien gainean daude egurrezko solairuetako habe etzanak.
- Santa Maria kantoia berriro irekitzea, hamar urte itxita egon ostean.

2012

- Burualdeko kriptaren eta solairuetako obraren barruan, Santa Maria katedraleko nabeetako haritz-egurrezko solairuak exekutatzeko hasi dira, Gasteizko elizbarrutiko 150. urteurrenean jarrita begirada.
- Hamar urte eta gero, horien gaineko egituretako eta pasabideetako behin-behineko zurkaitzak kendu dira. Horietatik egiten zen bisita katedraleko obretara.
- Katedralaren aterpetxeak ateak ireki ditu. Gazte eta erromesentzako tokia izango da, eta hiriko hirigune historikoan dago.

2013

- Katedraletako Obra-maisuen Nazioarteko Bilera.
- Santa Maria kantoian ur eta gas hartuneak egiteko lanetan, Espainiako kanpai-labe handiena aurkitu da.
- Katedraleko instalazio orokorretako obrak hasi dira: berogailua, megafonia, instalazio elektrikoa...
- Katedraleko nabeetako egurrezko solairuak egin dira.
- Antzinako harresiko hobia eta katedraleko nabeen azpiko arkeologia hondarrak ikustea ahalbidetzen duten egurrezko pasabideak exekutatzeko lanak hasi dira.

2014

- Amaitu dira katedraleko instalazio orokorren obrak: berogailua, megafonia, instalazio elektrikoa...
- Katedraleko bisitariak erabiltzeko instalazioak eta komunak dituen eraikina egin da.
- Zati batean exekutatu da tenpluko argiztapena: nabe nagusiak argizatzen dituen bost argimutil.
- Gurtzari bideratutako katedrala zabaldu da berriro ekainaren 8an, eta gurtzari itxi ziztaionean kendu zen altzari artearen zati bat jarri da berriz.
- Aldamioen egitura kendu da; aldi berean, presbiterioko gangan zinbria lanak egiten zituen horixe.
- Katedraleko hegoaldeko fatxadako zimendatzea berritu da.
- Motore urritasunen bat duten pertsonentzako sarbidea ahalbidetu duten bi igogailu instalatu dira: Aiztogile kaletik kriptarainokoa da horietako bat, eta kriptaren goiko aldetik behe alderainokoa bestea.
- Sarbidea eman da iparraldeko fatxadatik Ebangelioko nabera doan eskaileraren bidez, hau da, gangaz estalitako eskailera makurraren bidez.

2015

- Argiaren arkupea inauguratu da Guardiako Erregeen Andra Mariaren elizan, eta Santa Maria Katedrala Fundazioak egin du.
- Ondarearen babesean, nanoteknologia erabiltzeko proiektu europar batean hartu du parte Santa Maria katedralak; harrizko materialak sendotzeko zereginean, zehazki.
- Plazako behin-behineko estalkia katedraleko burualdera eta transeptura lekualdatu da, horiek babesteko xedez, bertan burutuko diren obrak eta nahitaezko arkeologia ikerketak amaitu arte.
- Perimetroko kareharri zurizko bankada egin da katedraleko hegoaldeko fatxadan.
- Zimendatzea berritu da Santa Maria parrokian.
- Amaitu dira kriptaren beheko aldera sarbidea ematen duten egurrezko pasabideen eta eskaileraren exekuzio-lanak.
- Ikerketa eta analitikak: Monumentuetako harrien babesean eta sendotzean nanomaterialak erabiltzeko Nanocathedral ikerketa-proiektua.

2016

- Elizpeko estalkien eta bera barne-guneen zaharberritzeko obrak gauzatu dira
- Traseptuko ipar-hastialeko egitura sendotzeko obrak burutu dira
- Alboko nabeetako estalkien zaharberritzeko obrak garatu dira
- Burualdeko kripten argiztapen arkitektonikoaren proiektua garatzea eta ezartzea
- Katedraleko girolako kaperen gaineko erlaitzaren proiektuaren obren hasiera
- Monumenturako musealizatzea, aterpea eta bisiten mantentze-lanak.
- Nanocathedral proiektuaren jarraipena.

2017

- Girolako kaperen gaineko erlaitzaren proiektuaren obrak gauzatzea.
- Elizpeko estalkien eta bera barne-guneen zaharberritzeko obrak bukatzea, arotzeriak barne, katedralaren zero kotatik dorreraino irisgarritasuna bermatzen duten estalki eta arripala.
- Tenpluaren argiztatze-lanen hasiera, energia-aurrezkiari garrantzia emanaz.
- Santa Ana portalaren zaharberritzeko proiektuaren erredakzioa.
- Monumentuaren mantenimenduzko lanak, bisitak, aterpea eta musealizazioa.
- Nanocathedral proiektuaren jarraipena.

2018

- NanoCathedral proiektuaren barruan dagoen nazioarteko workshop-a antolaketa. Mintegi teoriko-praktiko honetan AFA eta Santa Maria Katedrala Fundazioaren lana aurkezten da.
- Girolako kaperen gaineko erlaitzaren proiektuaren obrak amaiera.
- Burualdeko estalkien zaharberritzeko proiektuaren lanak hasten dira.
- Tenpluaren eta arte-lanen argiztepen lanak gauzatzen dira.
- Monumentuaren mantenimenduzko lanak, bisitak, aterpea eta musealizazioa.
- Nanocathedral proiektuaren jarraipena.